

5 **Vihreä tehtävä 2010–2014**

Sisällysluettelo

Vihreä laatuyhteiskunta on ekologinen työn ja hyvinvoinnin yhteiskunta	1
Operaatio Maa.....	2
Ilmaston lämpeneminen voidaan pysäyttää.....	2
Luontoarvoista on pidettävä kiinni	2
Rakastamme elämää: tavoitteena jokaisen hyvinvointi.....	3
Ketään ei saa syrjiä.....	4
Vihreä laatuyhteiskunta on hyvinvointivaltio	6
Vihreä laatuyhteiskunta tarjoaa kestävästä kasvua, työtä ja hyvinvointia	8
Vihreä talouspolitiikka luo kestävästä perustan uudelle hyvinvointiyhteiskunnalle	9
Oikeudenmukaisuutta ja elämänlaatua.....	11
Vihreä verouudistus.....	12
Vihreys on vastuuta koko maailmasta.....	14

6 **Vihreä laatuyhteiskunta on ekologinen työn ja hyvinvoinnin** 7 **yhteiskunta**

8 Vihreän laatuyhteiskunnan perusajatuksena on yhdistää työn, talouden ja ympäristön kannalta
9 olennaisimmat kysymykset toisiinsa. Laatu on tuotettavien esineiden ja palveluiden laatua ja niihin
10 sisältyvää työtä. Tuhlailevan materiaalitalouden sijasta haluamme rakentaa yhteiskuntaa ja taloutta,
11 jossa tavaroiden tuottamiseen tarvitaan vähemmän energiaa ja ne kestävät pidempään, ja jossa
12 osaamme tuottaa ja käyttää palveluita nykyistä paremmin.

13
14 Haluamme kivijalkakauppoja, kotipalveluita, kylätaloutta ja tietokonepelien viennin edistämistä.
15 Haluamme, että ostetut tavarat kestävät kotiinkuljetuksen lisäksi myös käyttöä, ja haluamme, että
16 niitä voi korjata tai korjauttaa ammattilaisilla. Työtä on edelleen voitava tehdä käsillä, ja myös
17 ilman niitä, sillä vihreä laatuyhteiskunta on jokaisen yhteiskunta.

18
19 Vihreän politiikan tavoitteena on peruskorjata yhteiskunta lempeämmäksi, tasa-arvoisemmaksi ja
20 ympäristöystävällisemmäksi. Kertakäyttökulttuurista on siirryttävä kestävien asioiden tekemiseen:
21 tuotteiden, tavaroiden, luonnon ja ilmaston on kestävä sukupolvelta toiselle.

22
23 Haluamme ekotehokkaan talouden, joka perustuu palveluihin, tietoon ja osaamiseen, ja jossa
24 nykyistä terveemmät ja pitkäikäisemmät ihmiset kokevat voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä.

25
26 Haluamme monimuotoisemman luonnon, vivahteikkaamman lähiympäristön ja rikkaamman
27 kulttuuriympäristön.

28
29 Haluamme lisää hiekkalaatikoita, enemmän puistoja ja vähemmän asfalttia.

30
31 Haluamme lisää oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa, vähemmän köyhyyttä ja osattomuutta.

32
33 Haluamme hyvää ja tehokasta hallintoa, vähemmän byrokratiaa ja enemmän vastinetta verorahoille.

34
35 Haluamme antaa elollisille olennoille paremmat mahdollisuudet elää täyttä elämää ja toteuttaa omia

36 mahdollisuuksiaan. Muillekin kuin vain ihmisille.

37

38 Tässä ohjelmassa kuvataan peruskorjaussuunnitelmaa, jota toteutamme. Paikallisesti, kansallisesti
39 ja yleismaailmallisesti.

40

41 **Operaatio Maa**

42 **Planeetta B ei ole olemassa, ainokaisesta on pidettävä hyvää huolta.** Vihreä politiikka ottaa
43 huomioon luonnon ja ympäristön kestävyuden kaikkialla, puhutaan sitten työstä, ruoan tuotannosta,
44 asumisesta, kulutuksesta, liikkumisesta tai lämmityksestä. Luonto on elämämme ja hyvinvointimme
45 perusta, josta haluamme huolehtia paitsi itsemme, myös sen itsensä takia.

46

47 **Ilmaston lämpeneminen voidaan pysäyttää**

48

49 Ilmastonmuutos on vakava elämänmuotoomme kohdistuva uhka. Sen torjumiseksi on tehtävä kaikki
50 mahdollinen. Ilmaston lämpenemisen pysäyttäminen edellyttää sitä, että vähennämme
51 ilmastopäästöjä 40 % vuoteen 2020 mennessä ja 90 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2050 mennessä.
52 Se on mahdollista, mutta se vaatii paljon: talouden rakenteiden, infrastruktuurin ja elämäntapamme
53 uudistamista. Yhdyskuntien energiatehokkuutta on parannettava kaavoituksen avulla.

54

55 **On säädettävä ilmastolaki** velvoittavine päästöbudjetteineen, sen varmistamiseksi, että
56 päästövähennykset myös toteutuvat. Lisäksi on ahkeroitava kattavan, reilun ja kunnianhimoisen
57 kansainvälisen ilmastopöytäkirjan aikaansaamiseksi. Suomen ja Euroopan unionin on oltava
58 edelläkävijöitä. Asialla on kiire.

59

60 On siirryttävä hyödyntämään uusiutuvaa energiaa. Energian käyttöä on myös tehostettava
61 tuntuvasti. Suomen on irtauduttava öljyriippuvuudesta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteenamme on
62 siirtyä asteittain kokonaan päästöttömään energiajärjestelmään ja henkilöliikenteeseen. Turpeen
63 tukeminen fossiilisena polttoaineena on lopetettava.

64

65 Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää taloudellista ohjausta, normeja ja tietoa kestävien valintojen
66 tueksi. Arjen tasolla ilmastopäästöjen vähentämisen on oltava helppoa ja halpaa.

67

68 Ilmastonmuutoksen torjumiseen tähtäävien ratkaisujen on oltava kestäviä. Bioenergian lisääminen
69 ei saa johtaa muihin ympäristöongelmiin. Riskialttiin ydinvoiman lisärakentamista ei tarvita
70 lainkaan, koska päästöjen vähentämiseen on parempia ratkaisuja. Isojen yksikköjen rakentamisen ja
71 suurten kertaratkaisujen sijasta on tehtävä paljon pieniä.

72

73 **Luontoarvoista on pidettävä kiinni**

74

75 Luonnonsuojelu ei saa jäädä ilmastopolitiikan jalkoihin. Ilmastonmuutokseen vaikuttavien
76 päästöjen vähentämisen lisäksi on tärkeää panostaa perinteiseen luonnonsuojeluun,
77 kansallispuistoihin, luonnon monimuotoisuuteen, metsiin ja vesistöihin.

78

79 **Vesistöjen suojelemiseksi on puututtava maatalouden päästöihin.** Maatalouden ympäristötuet
80 on uudistettava ja niiden myöntäminen tulee sitoa käytäntöihin, jotka todistetusti vähentävät
81 ravinnekuormitusta. Maatalouden ympäristötuet on uudelleen kohdennettava pääosin niille
82 peltoalueille, joilla ravinteiden huuhtoutumisriski vesistöihin on suurin. Jätevesien puhdistusta on
83 edelleen tehostettava. Uusia asuin- ja teollisuusalueita suunniteltaessa sade- ja sulamisvesien
84 vaikutus luontoon on otettava maankäytön suunnitteluperiaatteeksi, joka pitää myös huomioida

85 kaavoituksessa ja rakennuslupaehdoissa.

86

87 Virtaaviin vesiin valuvat päästöt heijastuvat suoraan myös merialueidemme tilaan. Haluamme
88 Itämerestä kirkkaan, puhtaan ja kalaisan. Pian.

89

90 Olemassa olevan vesivoiman käyttöä voidaan tehostaa, mutta lisärakentamista ei tarvita. Kollajan ja
91 Vuotoksen altaat tuhoaisivat toteutuessaan korvaamattomia elinympäristöjä ja ekologisia
92 kokonaisuuksia. Siihen meillä ei ole varaa. Virtavesiluonnon kannalta haitallisimmat pienet
93 vesivoimalat voidaan jopa purkaa.

94

95 Sielläkin, missä ympäristösäädökset ovat kunnossa, on usein ongelmia niiden toimeenpanossa.
96 Ympäristörikkeistä ja rikoksista tulee säätää asianmukaiset seuraamukset. Ympäristöhallintoa on
97 vahvistettava. Ympäristökeskukset on palautettava ympäristöministeriön alaisuuteen. Näin
98 päätöksiä voidaan todella tehdään myös ekologisin kriteerein. Lisäksi valvovat viranomaiset
99 tarvitsevat lisää valtuuksia, jotta säädökset toteutuvat myös käytännössä.

100

101 **Luonnon monimuotoisuuden väheneminen on pysäytettävä.** Suomen eliölajeista joka kymmenes
102 on jo uhanalainen. Mustikan esiintymät ja metson kannat ovat taantuneet nopeasti
103 tehometsätalouden vuoksi. Suojelualueiden verkostoa on laajennettava. Kymmenen prosenttia
104 Suomen metsistä on suojeltava myös Oulu-Joensuu -linjan eteläpuolella. Talousmetsien hoitotapoja
105 on pehmennettävä niin, että yhden puulajin pelloista tulee monimuotoisia elinympäristöjä.

106

107 Metsänomistajille on tarjottava virkistys- ja luontoarvoja huomioivia keinoja metsänhoitoon ja
108 myös pienmetsänomistajille on taattava riittävästi määrärahoja Metso-ohjelman kaltaisin
109 suojeluohjelmin. Metsänomistajien on voitava suojella metsiä halutessaan. Valtion, kuntien ja
110 yhteisöjen on huolehdittava metsäluonnon monimuotoisuudesta omistamissaan metsissä.

111

112 Laaja ojitus on muuttanut suomalaiset suot hiilinieluista päästöjen lähteiksi. Samalla on tuhottu
113 kokonaisia ekosysteemejä. Uusia luonnontilaisia soita ei pidä enää ottaa turvetuotannon käyttöön.
114 Jäljellä olevan suoluonnon suojelua on lisättävä, turvepolttoaineen tuotanto on lopetettava
115 siirtymäjän jälkeen ja ja ojitettuja soita on ennallistettava.

116

117 Äärimmäisen uhanalaisen saimaannorpan elinalueilla on kiellettävä verkkokalastus keväällä ja
118 alkukesällä, jotta suurempi osa kuuteista pysyisi elossa. Susien ja muiden suurpetojen salametsästys
119 on saatava loppumaan parantamalla valvontaa. Petovahinkojen omavastuu pitää poistaa ja
120 vahinkoja on ehkäistävä ennalta mm. petoaidoin.

121

122 Luonto on Vihreille sydämen asia, ja sitä on suojeltava myös luonnon itsensä takia.

123

124 **Rakastamme elämää: tavoitteena jokaisen hyvinvointi**

125 Ihmiset viihtyvät elämässään, jos saavat rakentaa sen itse. Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia on
126 lisättävä, myös vaalien välillä. Kannatamme kansalaisaloitteita ja kansanäänestyksiä hallinnon
127 kaikilla tasoilla. Valmistelun on oltava läpinäkyvää: asioista on voitava keskustella julkisesti jo
128 ennen kuin niistä on päätetty. Päätöksentekoa tukevan tiedon on oltava helposti saatavilla.

129

130 Vihreät tukevat omatoimista yhteisöllisyyttä, joka luo hyvinvointia ja tuo mielekkyyttä elämään. Me
131 uskomme ihmisiin ja vapauteen sen kaikissa muodoissa. Kasvava vapaus tarkoittaa myös ihmisten
132 kasvavaa vastuullisuutta. On voitava yrittää ja ottaa riskejä, on saatava epäonnistua. Yhteiskunnan
133 turvaverkon on huolehdittava siitä, että epäonnistuneetkin pystyvät nousemaan uudelleen jaloilleen.

134

135 Fyysisten ja virtuaalisten tilojen tarjoaminen toiminnalle, kulttuurin vapaan kentän tukeminen ja

136 yhteisöllisen asumisen helpottaminen ovat esimerkkejä siitä, kuinka voidaan avata mahdollisuuksia
137 mielekkäiden elämäntapojen rakentamiseen myös alhaalta, kansalaislähtöisesti.
138

139 **Ketään ei saa syrjiä**
140

141 Jokaisella ihmisellä on oikeus yhteiskunnan tasa-arvoiseen jäsenyyteen. Kun vähemmistöjen
142 oikeudet on turvattu, myös enemmistö voi paremmin. Pidämme oikeudenmukaisena sellaista
143 yhteiskuntaa, jossa mahdollisuudet ovat tasa-arvoisia, ja jossa tasa-arvo toteutuu myös käytännössä.
144

145 Suomen kaksikielisyyttä tulee kaikin voimin vahvistaa ja edistää. Peruspalveluiden saanti
146 molemmilla kansalliskielillämme on taattava.
147

148 **Vammaisilla ja pitkäaikaissairailta on oikeus täyteen elämään osana yhteiskuntaa.** Vaikeasti
149 vammaisilla tulee olla subjektiivinen oikeus tarpeellisiin avustaja- ja tukipalveluihin. Vammaiselle
150 lapselle tulee turvata hänen omien mahdollisuuksiensa mukaan opetus lähikoulussa yhdessä
151 ikätovereidensa kanssa.
152

153 Vammaisten työllistymistä on tuettava. Työhaluiset vammaiset saadaan työelämään koulutustasoa
154 nostamalla, parantamalla työpaikkojen esteettömyyttä, lisäämällä tulkki- ja avustajapalveluita sekä
155 kuntoutusta ja lisäämällä sosiaaliturvan ja työaikojen joustavuutta.
156

157 Rakentamisen, liikenteen ja tietotekniikan esteettömillä ratkaisuilla helpotetaan kaikkien ihmisten
158 elämää. Mihin vammaisen pääsee pyörätuolilla, pääsee myös ikäihminen rollaattorilla tai isä
159 lastenrattaiden kanssa.
160

161 **Vihreiden tavoite on murtaa miehiä ja naisia kahlitsevat kulttuuriset rakenteet.** Jokaisella on
162 oikeus yhtäläisiin mahdollisuuksiin sukupuolestaan, sukupuoli-identiteetistään ja oman
163 sukupuolensa ilmaisutavasta riippumatta. Naisten ja miesten sukupuolittuneet ongelmat ovat
164 erilaisia. Miesten oikeutta isyyteen ja naisten asemaa työmarkkinoilla on vahvistettava.
165

166 Työelämässä on pyrittävä yhdenvertaisuuteen, niin kuin kaikessa muussakin yhteiskunnallisessa
167 toiminnassa. Seksuaali-, sukupuoli- ja etnisiä vähemmistöjä kohdellaan usein epäreilusti – tapoja on
168 muutettava määrätietoisin toimin. Naisten palkat ovat edelleen matalia ja pätkätyöläisyys
169 sukupuolittuu. Samasta työstä on maksettava sama palkka, ja palkkakuopassa olevien naisvaltaisten
170 alojen aseman parantamista on jatkettava.
171

172 **Tasa-arvoa tarvitaan kaikilla tasoilla.** Valtioenemmistöisten yhtiöiden hallitukseen on saatava
173 sukupuolikiintiöt. Norjassa sukupuolikiintiöt koskevat myös pörssiyritysten hallituksia, eikä
174 Norjan talous ole siihen romahtanut. Vihreät haluavat lisätä naisten edustusta myös ay-liikkeen ja
175 työnantajajärjestöjen johtopaikoilla, vähintään alakohtaisen sukupuolijakauman mukaisesti.
176 Kunnanvaltuustojen ja -hallitusten sekä lauta- ja johtokuntien puheenjohtajille tulee asettaa 30
177 prosentin sukupuolikiintiöt.
178

179 Vanhemmuuden kustannukset on jaettava kaikkien työnantajien kesken. Vanhempainvapaan
180 kokonaiskesto on pidennettävä, sen taso on nostettava ja sen sisältö on muutettava siten, että
181 kuusi kuukautta kiintiöidään äidin käyttöön, kuusi isän (tai synnyttäneen äidin muun puolison) ja
182 kuusi kuukautta vanhempien yhteisellä päätöksellä jaettavaksi. Yhden vanhemman perheissä
183 vanhempainvapaiden on oltava täysimääräisesti lapsen ainoan vanhemman käytettävissä.
184

185 Vihreiden tavoitteena on ehkäistä myös miesten syrjäytymistä. Kannatamme käytäntöjä, jotka
186 vahvistavat miesten mahdollisuuksia ja oikeuksia toimia aktiivisina vanhempina lapsilleen ja
187 osallistua hoivatyöhön. Miehillä on oikeus lapsiinsa myös avioeron jälkeen.

188

189 Sateenkaariperheiden ei-synnyttävälle vanhemmille on säädettävä automaattinen oikeus isyyslomaa
190 ja -rahaa vastaavaan synnytyslomaan lapsen syntymän välittömään yhteyteen. Biologisten
191 vanhempien lisäksi myös sosiaalisen vanhemman asema on tunnustettava lainsäädännössä, jotta
192 lapsella on oikeus kahteen elättäjään ja omiin merkitseviin läheissuhteisiinsa myös perhetilanteen
193 muuttuessa.

194

195 Yksinhuoltajat ja etävanhemmat tarvitsevat erityistä huomiota ja taloudellista tukea osakseen.

196

197 **Perheitä on kohdeltava yhdenvertaisesti.** Yhteiskuntaa ja sen järjestelmiä rakennettaessa on
198 lähdettävä siitä, että on muitakin elämänmuotoja kuin vain normina pidetty ydinperhe. Samaa
199 sukupuolta olevilla pareilla pitää olla mahdollisuus avioliittoon ja täydet adoptio-oikeudet.
200 Suomeen tarvitaan sukupuolineutraali avioliittolaki. Kasvava määrä ihmisiä on valinnut
201 yksinelämisen, ja ihmiset elävät yhdessä monin muinkin tavoin kuin pariskuntina ja perheinä.
202 Yhteiskuntamme täytyy tuntua jokaisesta ihmisestä omalta, valitusta elämäntavasta riippumatta.

203

204 **Väkivallan kulttuuri on kitkettävä Suomesta.** Lähisuhdeväkivallan ja viharikosten tunnistamista,
205 tilastointia ja torjumista on parannettava.

206

207 Väkivallan uhan alla eläviä on suojeltava kaikissa tapauksissa ja turvakotien määrää pitää lisätä.
208 Väkivallan tekijöille ja väkivaltaa kohdanneille on oltava saatavilla riittävästi tukipalveluita ja apua.
209 Turvan ja tuen on tavoitettava myös maahanmuuttajat.

210

211 Kouluihin tarvitaan järjestelmällistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Kouluissa on opetettava
212 kunnioittamaan erilaisuutta - silloinkin, kun on itse erilainen.

213

214 Koulujen uskonnonopetuksen pitää olla luonteeltaan yleissivistävää, eikä uskonnonharjoittamista.
215 Katsomuksien tasa-arvoa on kunnioitettava kaikissa tilanteissa. Maailmankatsomuksen ja uskonnon
216 vapautta on puolustettava ja valtion tulee kohdella kaikkia uskonnollisia yhteisöjä tasaveroisesti.
217 Yrityksille pitää antaa oikeus korvamerkitä kirkolle menevä yhteisöveron osuus mille tahansa
218 uskonnolliselle yhteisölle tai valtion kehitysapubudjettiin.

219

220 **Vihreiden maahanmuuttopolitiikka perustuu inhimillisyydelle.** Suomeen saa tulla etsimään
221 työtä, turvaa ja parempaa elämää. Vihreille monikulttuurisuus ei ole ideologia vaan tapahtunut
222 tosiasia. Suomessa asuu ihmisiä, jotka ovat lähtöisin erilaisista etnisistä, kulttuurisista ja
223 uskonnollisista taustoista. Meille kaikille kuuluu vapaus olla omanlaisiamme, ajatella itse ja
224 hakeutua haluamiimme alakulttuureihin ilman negatiivista leimaamista. Maan tavat ovat monet ja
225 moninaisuus on voimavara. Vähemmistöillä on oikeus säilyttää oma kielensä ja kulttuurinsa siinä
226 missä enemmistölläkin.

227

228 Yhdessä eläminen edellyttää kaikilta sitoutumista tiettyihin perusarvoihin, kuten demokratian ja
229 ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Poikkeuksia tai erivapauksia ei myönnetä millään kulttuurisella
230 perustelulla kenellekään.

231

232 Sotaa tai vainoa pakenevat ihmiset tarvitsevat apua, turvaa ja tukea. Ei ole sattumaa, että
233 turvapaikanhakijoita saapuu eniten juuri Afganistanista, Irakista ja Somaliasta. YK:n
234 pakolaisstatuksen saaneiden auttaminen on kehitysavun antamiseen rinnastettava velvollisuus, josta
235 Suomi ei saa luistaa. Turvapaikkajärjestelmän on toimittava tehokkaasti. Samalla on taattava
236 jokaiselle hakijalle oikeusturva. Vihreät kannattaa EU:n yhteistä turvapaikkapolitiikkaa.

237

238 Suomeen töihin tulemiseen pitää olla laillisia reittejä. Tämä on paras keino välttää työelämän
239 harmaata taloutta ja huolehtia työntekijöiden yhdenvertaisesta kohtelusta.

240

241 Muuttoliikkeet aiheuttavat myös haasteita, joihin tarvitaan ratkaisuja. Avainasemassa ovat riittävästi
242 resursoitu kieltenopetus, päätöksentekoon osallistuminen, työllistyminen ja syrjinnän ehkäisy.
243 Kielen oppiminen on kotoutumisen avain, siksi jokaisella maahan asettuvalla pitää olla
244 mahdollisuus saada hyvää suomen tai ruotsin opetusta. Kielen oppiminen on oikeus, mutta se on
245 myös velvollisuus: kielitaidoton ei voi hyödyntää omia demokraattisia oikeuksiaan, eikä kasvaa
246 osaksi yhteiskuntaamme.

247

248 **Vihreä laatuylhteiskunta on hyvinvointivaltio**

249

250 Viime vuosikymmenten aikana on siirrytty korporaatioiden yhteiskunnasta kilpailuyhteiskuntaan.
251 Monien mielestä tämä on merkinnyt siirtymää yhteisvastuun periaatteesta uusliberaaliin voittajien
252 kulttuuriin.

253

254 Vihreät haluavat, että kaikille kuuluvan hyvinvoinnin periaatteesta pidetään kiinni. Yhteiskunta voi
255 yhtä hyvin kuin sen huono-osaisimmat jäsenet. Hyvinvointi kuuluu niille, ja erityisesti niille, jotka
256 eivät sitä ole aktiivisesti hankkimassa.

257

258 Haluamme, että ikäihmiset saavat laadukasta hoivaa ja huolenpitoa. Päiväkotien ja koulujen pitäisi
259 olla turvallisia paikkoja, ryhmien riittävän pieniä ja niissä on oltava riittävästi ammattitaitoista
260 henkilökuntaa. Terveyskeskuksesta pitää saada aikoja ja terveyspalveluiden pitää olla koko väestön
261 ulottuvilla laadusta tinkimättä.

262

263 **Sosiaali- ja terveystolitiikan on lähdeittävä varhaisesta puuttumisesta ja ennaltaehkäisystä.**

264 Ongelmien ennakointi pelastaa syrjäytymisvaarassa olevia, tuo lisää terveitä elinvuosia ja säästää
265 rahaa. Monia sairauksia voidaan ehkäistä elämäntapoja muuttamalla. Terveellinen ruoka,
266 vähäpäähteinen elämäntapa ja liikunta ovat asioita, joita kannattaa edistää. Nuoriin panostaminen on
267 varhaista puuttumista: kouluterveydenhuolto on saatava kuntoon. Kuntia on kannustettava
268 terveyden edistämiseen ja varhaiseen puuttumiseen valtionosuuksilla. Ammattikorkeakoulujen
269 opiskelijat on saatettava YTHS:n palveluiden piiriin. Lisäksi ammattikorkeakoulut pitää velvoittaa
270 järjestämään liikuntamahdollisuuksia opiskelijoilleen.

271

272 Erikoissairaanhoidon, perusterveydenhoidon ja sosiaalihuollon yhteistoimintaa on vahvistettava.
273 Terveyspalveluiden tuottaminen voidaan siirtää esimerkiksi peruspalvelupiireihin tai
274 maakunnallisiin organisaatioihin, joiden on oltava demokraattisesti hallittu. Nykyiset taloudelliset
275 vinoutumat (ns. osaoptimointi = kunnat, valtio tai muut tahot yrittävät kerätä mahdollisimman
276 suuren taloushyödyn potilaan edusta välittämättä) tulee poistaa samassa yhteydessä.

277

278 Julkisten palveluiden tuottaminen on taitolaji. Päätökset palveluiden tuottamisesta itse, tai
279 ostamisesta ulkopuolelta, täytyy tehdä harkiten ja parasta mahdollista lopputulosta tavoitellen.
280 Vastuuta palveluiden laadusta ei voi ulkoistaa. Yritys ei ole automaattisesti dynaamisempi,
281 tehokkaampi, laadukkaampi, luovempi ja halvempi kuin kunta tai kansalaisjärjestö. Palvelut
282 kannattaa ostaa ulkopuolelta silloin kun se on perusteltua, mutta ensisijaisesti on keksittävä keinot
283 tuottaa julkisia palveluita tehokkaasti ja tarvittaessa uusin tavoin. Julkisiin palveluihin tarvitaan
284 tehoa laadusta tinkimättä.

285

286 **Tuottavuus syntyy resurssien paremmasta käytöstä.** Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat
287 suurimman osan kuntien budjeteista. Niistä löytyvät myös parhaat mahdollisuudet tehdä asioita
288 paremmin ja tehokkaammin. Lääkäri on kallis mikrotukihenkilö. Sosiaali- ja terveysalojen
289 päällekkäisten tietojärjestelmien yhdenmukaistaminen ja yhteensopiavuus parantaa tehokkuutta ja
290 vähentää virheitä. Tuottavuus syntyy motivoituneista ihmisistä, tietotekniikan tehokkaasta
291 hyödyntämisestä ja byrokratian karsimisesta.

292

293 Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunta tekee vaativaa työtä. Heidän jaksamisestaan on
294 huolehdittava paremmin. Julkisella sektorilla tarvitaan parempaa johtamista, mahdollisuuksia uralla
295 etenemiseen ja oman työn sisällölliseen kehittämiseen. Työn pitää myös joustaa elämäntilanteen
296 mukaan. Tämä parantaa tuottavuutta, samalla kun osaavaa työvoimaa on helpompi rekrytoida
297 mielekkäisiin oloihin jos työyhteisö voi hyvin.

298
299 **Haluamme ihmisille enemmän ja parempia vuosia, asuinpaikasta riippumatta.**

300 Terveyskeskukset on saatava kuntoon ja terveydenhuollon painopiste on siirrettävä
301 perusterveydenhuoltoon. Suurten terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen on asetettava
302 terveyspolitiikan keskeisimmäksi tavoitteeksi, jotta esimerkiksi duunarimies ei kuolisi kuutta vuotta
303 toimihenkilömiestä aiemmin. Terveydenhuollon ja sosiaalitoimen yhteistyöstä on tehtävä
304 saumatonta, sillä hyvinvointiin vaikuttavat monet muutkin tekijät kuin vain terveys.

305
306 **Mielenterveys- ja päihdetyössä on panostettava ennakoiwaan hoitoon.** Meillä ei ole varaa
307 menettää 4000 ihmistä vuodessa työkyvyttömyyseläkkeelle masennuksen vuoksi. Ongelmat
308 näkyvät jo varhain, mutta niihin puututaan vasta kriisivaiheessa. Se on sekä epäinhimillistä että
309 kallista. Tarvitaan lisää matalan kynnyksen palveluita, joista on helppo hakea apua mielenterveys-
310 tai päihdeongelmiin. Terveyskeskuksiin tarvitaan lisää osaamista mielenterveysongelmien
311 tunnistamiseen. Jokaisen mielenterveyshoitoa haluavan tai tarvitsevan on sitä myös saatava.
312 Ajoissa.

313
314 Päihdeongelmiin on saatava apua nopeasti. Tällä hetkellä vakavista huumausaineongelmista
315 kärsivät joutuvat odottamaan hoitoon pääsyä jopa kaksi kuukautta. Hoitoon on voitava hakeutua
316 heti ja ilman pelkoa rangaistuksesta.

317
318 **Yhteiskuntamme vanhimmat jäsenet tarvitsevat laadukasta hoitoa ja tukea.** Kotona asumista
319 kannattaa suosia niin kauan kuin se on mielekästä. Omaishoito ja kotipalvelut tulevat myös
320 edullisemmaksi kuin vanhusten sijoittaminen vanhainkoteihin tai hoitolaitoksiin. Omaishoitajille on
321 taattava tukea, mahdollisuus vapaapäiviin ja koulutukseen. Ikäihmisten ja heidän lastensa
322 asettumista samalle paikkakunnalle on edistettävä. Myös vanhusten on saatava valita
323 asuinpaikkansa ja päivärhythmiä. Pariskuntien on saatava asua yhdessä.

324
325 **Eläkeläiset ovat muutakin kuin vanhuksia.** Suurten ikäluokkien ikääntyminen tulee tuottamaan
326 laadullisesti erilaisia tapoja elää seniorina. Siihen täytyy tarttua mahdollisuutena. Kehittynyt
327 eläkejärjestelmä ei tuota vain eläkepommia, vaan myös uuden suuren ja kohtuullisia ansioita
328 nauttivan ihmisryhmän jolla on aikaa ja varaa kuluttaa. Kasvavat eläkemenot on osattava palauttaa
329 kansantalouden kiertoon. Yksityistä sektoria on kannustettava tuottamaan uudentyyppisiä
330 ikääntyvien palveluita, jotka työllistävät ja samalla parantavat eläkkeelle siirtyneiden ihmisten
331 elämänlaatua.

332
333 **Varhaiskasvatuksen ja peruskoulun rahoitus tulee turvata koko maassa.** Vahva ja
334 valtakunnallisesti yhtenäinen peruskoulu on Suomen yhteiskunnallisen yhdenvertaisuuden
335 kulmakiviä. Laadukas esi- ja perusopetus lähikouluineen takaa tasa-arvoiset lähtökohdat
336 jatkokoulutukseen hakeutuville nuorille. Kunnille on turvattava riittävät resurssit erityisopetuksen
337 järjestämiseksi kaikkialla, missä sitä tarvitaan. Myös jollakin alalla poikkeuksellisen lahjakkaiden
338 oppilaiden täytyy voida opiskella lähikoulussaan siten, että tavanomaista syvällisempää ja
339 nopeammin etenevää ohjausta on saatavilla.

340
341 Lapset tarvitsevat parempaa päivähoitoa pienemmissä ryhmissä lähellä kotia tai vanhempien
342 työpaikkaa. Perheiden tarpeet ovat erilaisia ja siksi tarvitaan monimuotoisia päivähoitopalveluita.
343 Lisäksi perheillä pitäisi olla mahdollisuus hoitaa pieniä lapsia kotona kohtuullisella
344 perustoimeentulolla. Päivähoitopaikka on subjektiivinen oikeus silloinkin kun toinen vanhemmista
345 on syystä tai toisesta kotona. Pienet koululaiset tarvitsevat laadukasta iltapäivähoitoa ja turvallisen

346 koulumatkan. Valtion on turvattava kunnille riittävät resurssit sekä ennalta ehkäisevään että
347 korjaavaan työhön. Jos perheissä on erityisiä ongelmia, tarvitaan erityistä tukea. Varhain.

348

349 **Nuoria koskevissa kysymyksissä valtaa ja vastuuta on annettava nuorille itselleen.** Nuorille on
350 annettava vapaata julkista tilaa jossa on mahdollisuus rauhoittua ja riehaantua. Leikkidemokratian
351 sijaan nuorille on saatava aito edustus heidän asioitaan ja asemaansa käsitteleviin työryhmiin ja
352 neuvottelukuntiin. Nuorten kanssa on pyrittävä todelliseen vuoropuheluun myös heidän
353 rakennettua, sosiaalista ja ekologista ympäristöään koskevissa kysymyksissä.

354

355 **Kunnille on kehitettävä parempia kannustimia kuntaliitosten lisäämiseksi.** Erityisenä
356 tavoitteena on oltava suurten kaupunkiseutujen eheyttäminen. Maankäytön ja liikenteen suunnittelu
357 edellyttää toimivaa ja demokraattista seutuhallintoa. Myös valtioiden ja kuntien keskinäistä
358 tehtävänjakoa on voitava arvioida uudelleen.

359

360 **Myös lasten äänen pitää kuulua yhdyskuntasuunnittelussa.** Lähiympäristön on palveltava
361 kaikkia. Kaavoituslainsäädäntöä on tiukennettava, jotta ympäristönäkökohtien yli ei voida kävellä
362 alue- tai paikallispoliittisista syistä.

363

364 Kaupungit ja kunnat on suunniteltava niin, että sujuva ja edullinen joukkoliikenne toimii
365 mahdollisimman monille. Eheä yhdyskuntarakenne takaa, että mahdollisimman monet löytävät
366 päivittäiset palvelunsa kävely- tai pyörämatkan päästä. Pääkaupunkiseudulla on otettava käyttöön
367 ruuhkamaksut, ja niiden tulot on käytettävä joukkoliikenteen kehittämiseen. Järjestelmä on
368 toteutettava niin, ettei se vaaranna yksityisyyden suojaa. Syrjäseutujen palvelut pitää taata
369 esimerkiksi monitoimisten kauppa-autojen avulla, joissa voi hoitaa ostosten lisäksi esimerkiksi
370 Kela-asiat.

371

372 **Alueelliset keskuskeskukset on kytkettävä toisiinsa raiteilla.** Liikenneinvestoinnit on kohdistettava
373 ensisijaisesti juniin ja pikaraitiotieihin: myös Turussa ja Tampereella – ja niiden välillä - on
374 siirrettävä joukkoliikennettä kiskoille. Helsinkiin tarvitaan Pisara-rata. Autoilun vähentäminen tekee
375 ympäristöstä miellyttävämmän, vähentää päästöjä ja edistää terveyttä. Joukkoliikenteestä on tehtävä
376 yhä houkuttelevampi vaihtoehto yksityisautoilulle. Vihreiden tavoitteena on, että uusiutuvalla
377 energialla toimiva entistä nopeampi raideliikenne tekee Suomen sisäiset lentoreitit tarpeettomiksi.
378 VR:n toiminnassa tärkeintä ei ole tuotto vaan toimivuus, palvelutaso ja ympäristöystävällisyys.

379

380 Julkisen liikenteen kehittämisen lähtökohdaksi tulee ottaa matkan ympäristövaikutukset
381 matkustuskilometriä kohti ja löytää joka alueelle ja reitille kestävimmat ratkaisut. Joukkoliikennettä
382 on suunniteltava matkaketuiksi, ei erikseen juna- bussi- laiva- ja lentoliikenteeksi.

383 Houkuttelevuuden lisäämiseksi on otettava käyttöön myös valtakunnallinen joukkoliikennelippu,
384 jonka järjestelyihin jokainen julkinen liikennöitsijä osallistuu.

385

386 **Vihreä laatuyhteiskunta tarjoaa kestävästä kasvua, työtä ja** 387 **hyvinvointia**

388 Yhteiskuntapolitiikassa tarvitaan perustavaa muutosta: väestö ikääntyy, työn globaali uusjako vie
389 tuotantoa ulkomaille ja ilmastokriisin voittaminen vaatii suuria ponnistuksia. Tarvitaan vihreää
390 talouspolitiikkaa. Vihreä talous on tieto- ja palveluvaltainen, energiatehokas ja säästeliäs. Se tuottaa
391 parempaa elämää paremmassa ympäristössä ja huomioi myös tulevien sukupolvien oikeudet
392 käytettäessä rajallisia luonnonvaroja.

393

394 Vihreässä laatuyhteiskunnassa tavoitellaan kestävämpää ja laadukkaampaa elämää, jossa sivistys ja
395 koulutus ovat itseisarvoja. Perinteisin mittarein mitattu talouskasvu kohentaa kyllä talouden
396 suorituskuntoa, mutta ihmisten hyvinvoinnissa tällainen kasvu ei ole näkynyt enää vuosiin. Lisäksi

397 BKT on ekologisesti sokea. Tarvitsemme lisää laatua tuotteisiin ja elämään, ja parempia mittareita,
398 joilla toteutuneen politiikan menestystä voidaan arvioida.

399

400 Yhteiskuntapolitiikan onnistumisen arvioiminen vaatii bruttokansantuotteen rinnalle parempia ja
401 monipuolisempia hyvinvoinnin mittareita, kuten esimerkiksi Genuine Progress Indexiä. GPI on
402 ”aidon kehityksen indikaattori”, joka ottaa huomioon perinteistä bruttokansantuotetta kattavammin
403 hyvinvoinnin eri ulottuvuudet, kuten yhteiskunnan sosiaalisen kantokyvyn ja ympäristön tilan,
404 perinteisen tuottavuuden lisäksi.

405

406 **Vihreä talouspolitiikka luo kestävän perustan uudelle hyvinvointiyhteiskunnalle**

407

408 Yrittäjyys, kotimainen osaaminen, tutkimus, pitkälle jalostetut tuotteet, monipuolisen
409 palvelutalouden vahvistaminen, energiatehokkuus, säästäväinen luonnonvarojen käyttö ja uusiutuva
410 energia ovat vihreän talouspolitiikan lähtökohdat.

411

412 **Haluamme tehdä yrittämisestä helpompaa:** yrittäjän palvelut pitää saada yhdeltä luukulta,
413 ensimmäisen työntekijän palkkaamista on helpotettava. Yrittäjän sosiaaliturvaa pitää parantaa.
414 Lisäksi pitää madaltaa kynnystä perustaa yritys (nopeus, helppous, kustannukset) ja lisätä
415 yrittäjäkoulutusta oppilaitoksissa. Suomesta puuttuu kansainvälisessä vertailussa satoja tuhansia
416 kotimaiseen kysyntään perustuvia työpaikkoja. Laatu-yhteiskunnassa on lähipalveluita ja
417 pienempikin taajama kykenee elättämään ravintoloitsijan. Tarvitsemme lisää pieniä ja keskisuuria
418 yrityksiä, koska ne työllistävät suhteessa enemmän kuin automatiikkaa hyödyntävät suuret yksiköt.

419

420 **Suomesta on tehtävä energiaa ja materiaaleja tehokkaimmin ja säästeliäimmin maailmassa**
421 **käyttävä talous.** Puhtaan teknologian alat ovat vahvassa kasvussa maailmalla mutta myös
422 perinteisten alojen yrityksille tulee luoda mahdollisuuksia vähentää ympäristökuormitustaan.
423 Perinteinen suomalainen hyve, säästäväisyys, pitää kääntää kilpailuvaltiksi. Julkiset hankinnat on
424 tehtävä niin, että energia- ja materiaalitehokkuus sekä muut ympäristönäkökohdat huomioidaan
425 nykyistä paremmin.

426

427 Uudisrakennusten energianormeja on kiristettävä asteittain, kunnes siirrymme kokonaan
428 passiivitaloihin. Rakennusten energiatehokkuutta on parannettava peruskorjausten yhteydessä ja sitä
429 on tuettava kannustimin. Kodinkoneiden energianormeja on kiristettävä sitä mukaa kuin tekninen
430 kehitys sen mahdollistaa. Puolueetonta energianeuvontaa on oltava saatavilla kautta maan. Jokaisen
431 tulee saada tarpeeksi ohjaavaa tietoa omasta energiakulutuksestaan voidakseen vaikuttaa siihen itse.

432

433 Materiaalitehokkuudelle tulee asettaa energiatehokkuuden tapaan sitovia tavoitteita. On siirryttävä
434 vedenkulutuksen asuntokohtaiseen mittaamiseen myös kerrostaloissa. Jätteen tuottaminen on
435 tehtävä kannattamattomaksi. Kierrätisyhteiskunnassa tavaroiden korjaaminen sekä raaka-aineiden
436 uudelleen hyödyntäminen on kätevää ja taloudellisesti järkevää.

437

438 **Suomen on oltava uusiutuvan energian ja vihreän teollisuuden edelläkävijä.** Se vaatii rohkeutta
439 omiin kokeiluihin kansainvälisten kokemusten odottelun sijaan. Älykkäät sähköverkot, passiivitalot,
440 pientuulivoima ja sähköautot ovat tulevaisuutta, jota on ryhdyttävä tekemään nyt. Sähkö- ja
441 biokaasuautot tulee vapauttaa veroista ja polttonnotuotantoa on tuettava.

442

443 Syöttötariffit on ulotettava koskemaan kaikkea uusiutuvaa energiaa tuotantolaitoksen koosta
444 riippumatta. Pientalojen lämmityksessä tulee siirtyä öljystä ja suorasta sähkölämmityksestä
445 maalämpöön ja puusta tehtyihin pelletteihin. Lämmitystavan muuttamiseen pitää saada valtion
446 tukea. Maatilojen ja kaatopaikkojen biokaasu pitää saada hyötykäyttöön. Turpeen syöttötariffeista
447 tulee luopua.

448

449 **Puu on yhä tärkein luonnonvaramme.** Puuta pitää käyttää yhä monipuolisemmin ja samalla sen
450 jalostusastetta on nostettava: ei vain paperia ja sellua, vaan myös kirjoja, lääkkeitä, biomuoveja,
451 taloja ja huonekaluja. Suomen metsäsektorin on monipuolistuttava kokonaisuudessaan. Se on sekä
452 talouden että ympäristön etu.

453

454 **Vihreä talous luo työpaikkoja koko Suomeen.** Vihreä aluepolitiikka nojaa alueiden omiin
455 vahvuuksiin, joita voidaan tukea alan koulutuksella, kehittämistyöllä, tutkimuksella ja yritystukien
456 suuntaamisella. Metsä- ja peltoenergian edistämässä on edelleen paljon tekemistä. Koko maan
457 kehittämistä tukevat myös laajakaistan ulottaminen joka niemeen ja notkoon sekä junayhteyksien
458 määrätietoinen lisääminen. Etätö on mahdollista muuallakin kuin kasvukeskuksissa, jos rakenteet
459 tarjoavat tukea.

460

461 Suomalainen maatalous- ja elintarviketuotanto voi kilpailla vain puhtaudella, laadulla ja
462 eettisyydellä. Luomutuotanto ansaitsee vihdoin määrätietoista edistämistä. Sen määrässä ja
463 markkinoiden koossa on päästävä vähintään Tanskan ja Ruotsin tasolle. Luomu ja lähiruoka ovat
464 myös aluepolitiikkaa.

465

466 Eläinten hyvinvointi ja niiden mahdollisuus lajityypilliseen, elämisen arvoiseen elämään on
467 turvattava eläinsuojelulainsäädännöllä ja sen noudattamisen tehostuneella valvonnalla.
468 Tuotantoeläinten kohtelua on muutettava ekologisesti ja eettisesti kestäväälle pohjalle. Kasvattajia on
469 tuettava eläinten olosuhteiden ja hoidon kehittämisessä. Kaiken ei pidä olla sallittua talouden
470 nimissä, siksi turkistarhaus on lopetettava siirtymäajan jälkeen ja valvontaa kaikessa
471 tuotantoeläinten kasvatuksessa on kiristettävä. Geneettisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi on
472 tuettava perinteisten maatiaislajikkeiden ja rotujen säilyttämistä. Geenimanipulaatioon perustuvaa
473 tuotantoa ei tule Suomessa sallia.

474

475 Koe-eläinten käyttöä tutkimuksessa on vähennettävä laatimalla kansallinen ohjelma vaihtoehtoisten
476 tutkimusmenetelmien edistämiseksi ja suuntaamalla julkinen rahoitus koe-eläinten käyttöä tukevista
477 käytännöistä uusiin tieteen menetelmiin.

478

479 **Sivistys ja korkea osaaminen ovat Suomelle hyvä tulevaisuudenturva.** Yliopistojen ja
480 korkeakoulujen perusrahoitusta on vahvistettava ja akateemista vapautta pitää varjella. Vain
481 mahdollisuus ajatella vapaasti ja kokeilla uutta synnyttää todellista luovuutta ja innovaatioita.

482

483 Koulutuksen on oltava maksutonta esikoulusta tohtorin tutkintoon – myös EU/ETA-maiden
484 ulkopuolelta tuleville ihmisille. Korkeakoulutuksen kansainvälistyminen on Suomelle tärkeä
485 tavoite. Käynnissä olevan maksullisuuskokeilun tuloksia arvioimaan tarvitaan ulkopuolinen
486 kansainvälinen taho.

487

488 Tieteen tehtävänä on palvella ihmiskuntaa. Valtion on varmistettava riittävä rahoitus laadukkaalle
489 perustutkimukselle. Korkeatasoisen perustutkimuksen pohjalta yliopistot voivat tehdä hedelmällistä
490 yhteistyötä soveltavassa tutkimuksessa elinkeinoelämää ja muun ympäröivän yhteiskunnan kanssa.
491 Myös ammattikorkeakouluilla on tärkeä tehtävä alueellisen kehityksen rakentamisessa.

492

493 Laajalla yleissivistyksellä on itseisarvo. Perus- ja lukiokoulutusta ei pidä arvioida ainoastaan
494 työelämän tarpeiden perusteella. Hyvä ja yleissivistävä peruskoulutus on myös toimivan
495 demokratian ja vilkkaan kansalaisyhteiskunnan elinehto. Taiteen merkitys hyvinvoinnin tuojana
496 ihmisille on suuri. Taiteen tekemistä ja siitä osalliseksi pääsemistä tulee tukea kaikin tavoin.
497 Taidekasvatus täytyy saada kaikkien lasten ulottuville ensimmäisistä luokista alkaen.

498

499 Ammatillisen koulutuksen laatua on parannettava ja toisen asteen opiskelupaikka pitää taata
500 jokaiselle nuorelle. Ammatillista koulutusta on oltava tarjolla ympäri Suomea erilaisissa
501 ympäristöissä. Korkeakoulutuksen alueellisen sijoittumisen on perustuttava todelliseen

502 koulutustarpeeseen. Opinto-ohjauksen resursseja on lisättävä kaikilla opetusasteilla.

503

504 **Tekijänoikeuslaki on tietoyhteiskunnan perustuslaki.** Nykyinen lainsäädäntö on jäänyt teknisen
505 kehityksen jalkoihin. Pahimmillaan tekijänoikeuslaki tulee uuden luovuuden tielle estämällä vanhan
506 hyödyntämistä uusien teosten raaka-aineena. Toisaalta elinkeinoelämä on pyrkinyt hivuttamaan
507 tekijöille kuuluvia oikeuksia itselleen. Oikeudet kuuluvat aina ensisijaisesti tekijälle, eivät
508 tuottajalle.

509

510 Tietoyhteiskunta perustuu tiedon tuottamiseen, hyödyntämiseen ja jakamiseen sekä mahdollisuuteen
511 päästä tietoon. Tietoyhteiskunnassa myös kysymys tiedon omistamisesta on uudella tavalla
512 merkittävä.

513

514 Tietoyhteiskunnassa tekijänoikeuslain tulee kannustaa tuottamaan sisältöjä, palveluita, tiedettä ja
515 taidetta. Teokset tarvitsevat suojaa myös jatkossa, sillä tekijänoikeudet tukevat luovan työn
516 edellytyksiä.

517

518 Tietotekniikan ja mediaympäristöjen muutosten vuoksi tekijöiden, kuluttajien ja välittäjien
519 oikeuksille on löydettävä nykyistä toimivampi tasapaino. Esimerkiksi suoja-aikaa määrittävää
520 lainsäädäntöä pitää kehittää monipuolisemmaksi ja joustavammaksi: eri teostyyppit ja käyttötavat
521 tarvitsevat erilaisia suoja-aikoja. Patenttien puolestaan tulee kannustaa teknisten keksintöjen
522 tuottamiseen. Tietokoneohjelmistojen, geenien, tiedon tai algoritmien ei pidä olla patentoitavissa.

523

524 Tekijänoikeuksien kunnioittaminen on osa kansalaistaitoa. Siksi tekijänoikeusjärjestelmän selkeys
525 on varmistettava, jotta tavallinen kansalainen tietää, mikä tietoyhteiskunnan arjessa on sallittua ja
526 mikä ei.

527

528 **Perustuslaki säätää oikeudet kulttuuriin ja sivistykseen ihmisten perusoikeuksiksi.** Sama
529 periaate on ulotettava myös sähköiseen aineistoon. Pääsy nettiin on jokaisen kansalaisen
530 perusoikeus. Sananvapaus ja yksityisyyden suoja on turvattava kaikille myös Internetissä.

531

532 Kirjastot ovat toimineet sivistysperintömme inhimillisinä käyttöliittyminä. On tärkeää, että kirjastot
533 säilyttävät perinteisen tehtävänsä, vaikka kasvava osa niiden tarjonnasta muuttuisikin digitaaliseksi.
534 Kirjastolaitoksen on tarjottava kansalaisten tietoyhteiskunnassa tarvitsemia tukipalveluita.
535 Koulutusjärjestelmän on tarjottava mediakasvatusta. Informaation käsittelyn taito on
536 tietoyhteiskunnan lukutaitoa.

537

538 Tekijänoikeuslainsäädäntö ei saa olla esteenä kansallisesti tärkeiden arkistojen, kuten esimerkiksi
539 sanomalehtien ja Yleisradion aineistojen, avaamisessa yleisölle myös netissä. Kartta-aineistot,
540 säätiedot, tilastot ja vastaava julkisin varoin tuotettu tieto tulee avata julkiseen käyttöön.

541

542 Yleisradiolla on keskeinen tehtävä kulttuurin synnyttämisessä, levittämisessä ja taltiointissa. Sen
543 toimintaedellytykset on turvattava.

544

545 **Oikeudenmukaisuutta ja elämänlaatua**

546

547 Vihreä talouspolitiikka tavoittelee elämänlaatua ja oikeudenmukaisuutta: sitä, että kaikista
548 huolehditaan. Tuloeroja on pienennettävä ja köyhyyttä vähennettävä. Lasten luokkayhteiskunta on
549 vihdoin purettava. Myös työelämän on joustettava elämäntilanteiden mukaan.

550

551 **Perusturvaa on parannettava köyhyyden voittamiseksi.** Erityisesti työttömien perusturvaan
552 tarvitaan korotus. Toimeentulotuen perusosa on siirrettävä Kelan maksettavaksi. Se helpottaa
553 merkittävästi köyhimpien asemaa yhdenmukaistamalla käytäntöjä ja vähentämällä byrokratiaa.

554 Puolison tulojen vaikutus eri etuuksiin pitää poistaa. Omavastuuajoista on luovuttava, jotta kaiken
555 työn vastaanottaminen olisi taloudellisesti kannattavaa. Perusturva ei saa katketa ihmisen
556 elämäntilanteen muuttuessa. Myös ansiosidonnaisille etuuksille on päästävä nykyistä lyhyemmällä
557 työpätkällä.

558

559 Opiskeleminen on käsitettävä opiskelijoiden työksi, josta hyöttyy koko yhteiskunta. Opiskelijoiden
560 päivittäinen toimeentulo on turvattava riittävällä opintotuella, jonka taso on sidottava indeksiin.
561 Opintotukea saavat tulee saattaa muiden edunsaajien kanssa samalle viivalle. Jatko-opiskelijat
562 putoavat helposti tyhjän päälle. Väliinputoamisen estämiseksi heidän tulee rinnastaa oman
563 tilanteensa mukaan joko opiskelijoihin, työssä käyviin tai työttömiin, ja heidän tulee nauttia näiden
564 ryhmien kanssa tasavertaisia etuuksia.

565

566 Omaishoitajien palkkiot on siirrettävä Kelalle, jotta kuntakohtaiset erot poistuvat. Omaishoitajien
567 tekemän työn arvo on tunnustettava, ja läheisemme ansaitsevat hyvää hoitoa kotikunnasta
568 riippumatta.

569

570 **Vihreiden tavoitteena on kaikille kansalaisille kuuluva nykyiset minimietuudet korvaava**
571 **perustulo.** Se on paras tapa järjestää perusturva niin, että kaikkien toimeentulo taataan. Työn
572 vastaanottamisen tulee kannattaa aina. Perustulo sopii ratkaisuksi kaupunkien epätyypillistyville
573 työmarkkinoille ja myös maaseudulle, jossa toimeentulo saattaa yhtä lailla koostua useista pienistä
574 puroista. Myös huomattava osa yrittäjistä hyöttyy perustulosta. Perustulo on parasta
575 työllisyyspolitiikkaa, koska se parantaa työnteon kannattavuutta ja samalla vapauttaa työvoimaa
576 yrittäjien käyttöön. Työ on jakautunut epätasaisesti. Yksillä sitä on liikaa, toisilla ei lainkaan.
577 Joustavamman tukijärjestelmän tavoitteena on myös tämän epäsuhdan tasaaminen.

578

579 **Työelämästä pitää tehdä reilumpi.** Perusturvan uudistuksen lisäksi myös työlainsäädäntöä on
580 päivitettävä ajan tasalle. Eläkemaksuvelvollisuuden on koskettava myös palkkioita. Sijaisille, osa-
581 aikaisille ja määräaikaisille työntekijöille sekä apurahalla eläville on saatava mahdollisimman
582 samanlaiset edut kuin kiinteässä kuin työsuhteessa olevilla jo on. Työntekijään rinnastettaville
583 alihankkijoille on pitkäkestoisemmissa yhteistyösuhteissa taattava samankaltainen turva kuin
584 vakinaiselle työvoimalle. Työlainsäädännöllä on taattava mahdollisimman tasapuoliset oikeudet
585 kaikille työntekijöille. Oikeus vuosiloman kertymiseen on oltava samanlainen työsuhteen pituudesta
586 riippumatta. Lomapankkijärjestelmällä mahdollistetaan vuosiloma myös usean työnantajan välillä
587 sukuloiville pätkä- ja silpputyön tekijöille. Suurin osa yksinyrittäjistä on naisia, joiden
588 sosiaaliturva on heikko. Pienyrittäjien sosiaaliturvaa pitää parantaa.

589

590 **Työurien pidentäminen on välttämätöntä vastattaessa ikääntymisen haasteeseen.** Työelämän
591 laadullinen kehittäminen on paras tapa pidentää työuria. Ihmisten jaksamista työelämässä on
592 parannettava sekä työpaikan sisäisillä järjestelyillä että henkisellä työsuojelulla. Kaikkinaiseen
593 syrjintään, ikäsyrjintä mukaan lukien, on entistä ponnekkaammin puututtava. Myös työn on
594 joustettava erilaisissa elämäntilanteissa ja työuran loppupäässä. Joskus on voitava löysätä tahtia
595 esimerkiksi omaisen hoivaamisen tai oman jaksamisen vuoksi. Työuran ja oppimisen joustavaa
596 yhteensovittamista on helpotettava sen sijaan että kannustetaan suorittamaan yksi ajallisesti rajattu
597 tutkinto ja aloittamaan työura vasta sen jälkeen. Myös opiskelijoiden jaksamisesta on huolehdittava.
598 Kotona lastaan hoitavien vanhempien eläke- ja sosiaaliturvaa on parannettava. Ennalta ehkäisevää
599 työterveyshuoltoa on lisättävä ja sen on ulotuttava myös toistuviin lyhytaikaisiin työsuhteisiin.

600

601 **Vihreä verouudistus**

602

603 **Suomi tarvitsee vihreän verouudistuksen,** joka lisää oikeudenmukaisuutta ja vähentää ympäristön
604 kuormitusta. Talouskriisin aiheuttama velkaantuminen ja väestön ikääntymisestä johtuva
605 valtiontalouden kestävyysvaje vaativat veropohjan laajennusta ja verokertymän kasvattamista.

606 Toisaalta tarve pidentää työuria edellyttää, että verotus kannustaa työhön. Verojen korottaminen ei
607 ole itsetarkoitus, mutta Vihreät mieluummin korottaa veroja kuin leikkaa hyvinvointipalveluita tai
608 sosiaaliturvaa.
609

610 Kestävä julkinen talous edellyttää korkeaa työllisyyttä, joten verotuksen tulee kannustaa työn
611 tekemiseen ja teettämiseen. Siksi verotuksen kiristykset on parempi aloittaa muista veroista kuin
612 ansiotuloveroista. Pienituloisten verotusta pitää työnteon kannattavuuden parantamiseksi keventää.
613

614 Vihreät haluaa siirtää verotuksen painopistettä kulutus- ja ympäristöveroihin. Ympäristöverot voivat
615 samalla vahvistaa julkista taloutta, vaikka niiden ensisijainen tarkoitus on ohjata kulutusta ja
616 tuotantoa kestäville urille. Verotuksen ympäristöohjaavuutta on parannettava erityisesti
617 päästökauppasektorin ulkopuolella, eli asumisessa, liikenteessä, maataloudessa ja jätepolitiikassa.
618 Olemme valmiita myös arvonlisäveron maltilliseseen korotukseen, koska yhtä suuren verotuoton
619 kerääminen muita veroja korottamalla on vaikeaa.
620

621 Vihreän verouudistuksen tavoitteena on myös oikeudenmukaisuus. Verokorotusten ja sosiaaliturvan
622 kehittämisen muodostaman kokonaisuuden on oltava sellainen, ettei taakka käy pieni- ja
623 keskituloisille kohtuuttomaksi. Kulutukseen ja ympäristön kuormittamiseen kohdistuvat
624 veronkorotuksen koskettavat suhteessa voimakkaammin pieni- kuin suurituloisia. Siksi
625 veropaketissa on oltava osia, jotka kohdistuvat voimakkaammin suurituloisiin.
626

627 **Kaikkien on osallistuttava talouskriisin laskujen maksamiseen.** Pääomatuloja saavien on
628 kannettava osansa kasvavasta verotaakasta. Tuloerojen kaventaminen vaatii pääomatulojen
629 verotuksen kiristämistä. Työpaikkojen luomiseksi ja investointien kannustamiseksi voidaan
630 yhteisöveroa maltillisesti laskea.
631

632 Vihreät kannattaa kiinteistöveron korottamista. Kiinteistövero on Suomessa kansainvälisesti
633 verrattuna matalalla tasolla. Kiinteistöveron tuottoa tarvitaan parantamaan kuntien taloutta, mihin se
634 sopii hyvin, koska verotuotto ei riipu talouden suhdanteista. Kiinteistövero tulisi porrastaa niin, että
635 se kannustaa parantamaan asumisen energiatehokkuutta. Lisäksi kokonaisuudessaan 13 miljardin
636 verovähennykset on käytävä kriittisesti läpi. On mietittävä huolellisesti, ovatko ne verotuksen
637 kokonaisuuden kannalta järkeviä ja toteuttavatko ne aiottua tavoitetta parhaalla mahdollisella
638 tavalla. Vuokra- ja omistusasumisen verotuskohtelu tulee saattaa toisiaan vastaaviksi.
639 Työsuhteautojen verotusta pitää kiristää, ja autoverot on porrastettava jyrkemmin niiden tuottamien
640 päästöjen mukaan.
641

642 Tuloverotuksen progressiivisuus on säilytettävä, se edelleenkin tärkein tulontasauksen keino.
643 Pienituloisten verotusta pitää pystyä keventämään köyhyyden vähentämiseksi ja työnteon
644 kannattavuuden parantamiseksi. Perusvähennystä ja ansiotulovähennystä on korotettava. Alle
645 tuhannen euron kuukausitulot pitää saada kokonaan verovapaiksi.
646

647 Harmaan talouden torjuntaa on tehostettava. Euroopan unionin päätöksenteossa Suomen on oltava
648 aloitteellinen haitallisen verokilpailun vähentämisessä ja veroparatiisien sulkemisessa sekä
649 edistettävä kansainvälisen rahoitusmarkkinaveron käyttöönottoa.
650

651 **Verorahat on käytettävä tehokkaasti** laadukkaiden palveluiden tuottamiseen, ei byrokratiaan.
652 Jäykkien tuottavuusohjelmien sijaan tarvitaan parempaa ymmärrystä siitä, miten julkisten
653 palveluiden tehokkuutta ja vaikuttavuutta voidaan mitata ja kehittää. Vaikuttavuutta ja tuottavuutta
654 on parannettava jatkuvasti. Voimavarat on kohdennettava aidosti tehostuviin palveluihin esimerkiksi
655 tuomalla saataville niitä koskevia sähköisten sisältöjä ja parantamalla sähköisiä palveluja.
656

657 **Vihreys on vastuuta koko maailmasta**

658 Vihreiden tavoitteet eivät pysähdy valtioiden rajoille. Ihmisoikeudet, ympäristönsuojelu ja talouden
659 ohjaus vaativat kansainvälistä päätöksentekoa. Vihreät kannattavat monenkeskistä yhteistyötä
660 moninapaisessa maailmassa.

661

662 **Kansainvälisiä rakenteita on demokratisoitava.** Ihmisten ja ympäristön oikeuksien kannalta
663 olennaisista kysymyksistä on saatava aikaan sitovia kansainvälisiä sopimuksia. Jotta monenkeskiset
664 neuvotteluprosessit saadaan etenemään, YK-järjestelmää on uudistettava. EU:lle riittää yksi
665 yhteinen tuoli turvallisuusneuvoston pysyvien jäsenten joukossa.

666

667 Ilmastonmuutoksen torjunnassa Suomen roolin on muututtava kansainvälisestä jarrumiehestä
668 aloitteentekijäksi. Kehitysmaiden saamaa ilmatorahoitusta ei saa ottaa jo luvatuista
669 kehitysyhteistyömäärärahoista. Kehityspolitiikassa on viimein täytettävä 0,7 prosentin sitoumus
670 kehitysyhteistyömäärärahojen tasosta - ilman keinotekoista paisuttelua. Kehitysyhteistyöhön
671 käytettäviä määrärahoja on käytettävä virallisten kehitysapukriteereiden (ODA) mukaisesti. Niitä ei
672 saa käyttää kotouttamiskuluihin tai ilmastonmuutoksen vastaiseen taisteluun. Kehitysavusta
673 katettava stipendijärjestelmä ei hyödyttäisi kehitysmaita, vaan olisi suoraa tulonsiirtoa valtiolta
674 Suomen korkeakouluille.

675

676 Suomen kehityspolitiikan on lähdettävä köyhyyden vähentämisestä ja kehitysmaiden omista
677 lähtökohdista, ei suomalaisen vientiteollisuuden tarpeista. Kehittyneiden maiden on hoidettava
678 jätteensä itse. Ympäristöongelmia ei voi ulkoistaa köyhien maiden kannettaviksi. Kehitysapua
679 annettaessa on kiinnitettävä huomiota sen sukupuolivaikutuksiin.

680

681 **Kauppapolitiikalla ei pidä tuhota kehitysyhteistyön saavutuksia.** Kauppapolitiikassa on
682 tunnustettava köyhimpien maiden oikeus suojata omaa talouttaan ja luonnonvarojaan. Muuten on
683 pyrittävä vapaakauppaan. Kaupan vapaus ei ole itseisarvoista, vaan keino, jota on suositettava silloin
684 kun se johtaa kehittyvien maiden vaurastumiseen. Kehitysmaiden vaurastuminen hillitsee myös
685 väestönkasvua, jota on pyrittävä hidastamaan myös muin toimin.

686

687 Globaalin oikeudenmukaisuuden toteutuminen vaatii kansainvälisen talouden rakenteiden muutosta.
688 Kansainväliset finanssimarkkinat tarvitsevat parempaa säätelyä ja lisää läpinäkyvyyttä.
689 Veroparatiisit on suljettava ja koko maailma on verolle pantava. Myös kansainväliset
690 talousinstituutit (WTO, kansainvälinen valuuttarahasto IMF ja Maailmanpankki) kaipaavat
691 uudistamista ja demokratisointia. Ääni per dollari-periaatteesta on luovuttava: Etelän ja pohjoisen
692 vaikutusmahdollisuudet on saatava samalle viivalle myös näissä järjestöissä.

693

694 Suomen on vastattava maanpuolustuksesta, sen voimavaroista ja kriisinhallintaoperaatioista
695 ensisijaisesti itse, mutta hyvässä yhteistyössä muiden EU-maiden kanssa. Kannatamme valikoivaa
696 ja sukupuolineutraalia asevelvollisuutta. Emme pidä Suomen Nato-jäsenyyttä tarpeellisena saati
697 ajankohtaisena.

698

699 Vanhan hyvän ulkopoliittisen periaatteen mukaan ystävät kannattaa valita läheltä. Suhteita Venäjään
700 on monipuolistettava, ja arjen kanssakäymistä on tuettava niin kaupan, koulutuksen, kulttuurin kuin
701 inhimillisen vuorovaikutuksen alueilla. Arktisessa yhteistyössä Suomen on panostettava
702 ympäristökysymyksiin. Ruotsi on vastustaja jääkiekossa, mutta ystävä elämässä. Yhteistyötä
703 läheisimmän naapurimaamme kanssa on tiivistettävä ja syvennettävä, ja EU:ssa on pyrittävä
704 käyttämään yhteistä ääntä aina kun se on mahdollista.

705

706 Suomalainen ihmisoikeus- ja demokratiaosaaminen on hyvä vientituote, tosin näillä alueilla myös
707 oma pääty on pidettävä puhtaana nykyistä paremmin. Suomen on kiinnitettävä huomiota omiin
708 ihmisoikeusrikkomuksiinsa ja otettava Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen langettamat tuomiot

709 tosissaan. Siviilipalvelus on lyhennettävä vastaamaan lyhintä asepalvelusaikaa ja totaalikieltäytyjien
710 vankilatuomioista on luovuttava välittömästi. Saamelaisia koskeva, alkuperäiskansojen oikeuksia
711 koskeva ILO:n sopimus on ratifioitava. Rypäleasideen täyskieltoa vaativa sopimus astuu voimaan
712 elokuussa 2010 ja Suomen on ratifioitava myös se.
713

714 Ihmisoikeuskysymyksiä on nostettava rohkeasti esiin kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.
715 Helsinki on antanut nimensä prosessille, joka on edistänyt ihmisoikeuksien toteutumista
716 yleismaailmallisesti. Tätä nimeä on syytä vaalia myös jatkossa.
717

718 Suomea pitää kehittää rauhanrakentamisen suurvaltana. On velvollisuutemme hyödyntää ja soveltaa
719 osaamista, jota rauhanrakentamisessa on jo kertynyt. Operaatioihin osallistumiseen tarvitaan
720 kuitenkin selkeämpiä kriteereitä. Kriisinhallinnan tehtävänä on ehkäistä kansanmurhia ja pyrkiä
721 konfliktin kestäväseen ratkaisemiseen. Lähtökohtana on aina oltava kaikkien osapuolten kanssa
722 neuvottelemisen.
723

724 Afganistanissa, kuten kaikilla muillakin kriisialueilla, Suomen on tuettava neuvotteluratkaisujen
725 etsimistä, ja asetettava neuvotteluprosessin käynnistyminen operaation jatkamisen tavoitteeksi.
726 Myös Afganistanin hallitusta on pystyttävä painostamaan sitoutumaan edes perustavimpiin
727 ihmisoikeusperiaatteisiin.
728

729 **Vihreät kannattavat vahvaa, demokraattista Euroopan unionia.** Edelleen jatkuvassa Euroopan
730 yhdyntymisen prosessissa on erityisesti vahvistettava kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia,
731 sosiaalista oikeudenmukaisuutta, vähemmistöjen oikeuksia, ilmastonmuutoksen torjuntaa ja
732 ympäristön kestävyyttä. Toiminta Euroopan unionissa on sisäpolitiikan luonteva jatke.
733

734 Vihreät ajavat EU:ssa on samoja asioita kuin kotimaassa: lempeämpää, demokraattisempaa,
735 avoimempaa ja ekologisempaa yhteiskuntaa, joissa asuvilla ihmisillä on nykyistä paremmat
736 mahdollisuudet toteuttaa mahdollisuuksiaan ja elää täyttä elämää taustoistaan riippumatta.
737